

Hajnali járat

4 óra, 15 perc. Ilyenkor vastagodik meg a pára legjobban a szélvédő üvegén, és veszi fel azokat a különleges formákat, amelyek az emberben a legfurcsább gondolatokat ébresztik. Na, és ilyenkor fordulnak az emberek a másik oldalukra, – ahogy mondani szokás – hogy még egy utolsót szunyókáljanak az ébresztőóra zakatolása előtt – jutott eszébe Kovácsnak, amint beleharapott vajaskenyérébe.

Nyáron – persze – más, olyankor csak a pára csapódik le, de ilyenkor, december derekán, rá is fagy a busz üvegfelületeire. Fel sem olvad úgy 10-ig, néha délig sem. Mert a fűtés természetesen rossz, s Kovács akárhányszor szólt a szerelőknek, azok csak legyintettek:

– Ugyan, Kovács bácsi, ezt már nem érdemes... Ezt már le kell selejtezni. – S ilyenkor felülkerekedik valami rossz érzés, hogyhát persze, öreg járgány ez már, kényelmetlen is, igaz, de az utat azért még bírja, s azt már hozzá sem teszi, hogy ő legalább húsz éve vezeti ezt a kocsit, és már akkor sem volt új. Az irodán sem mondanak mást, csak hogy költséghatékony, meg hasznos kilométer, meg egyebet, amiket az ember már nem is igen ért meg. Más világ ez, na, holnaptól, persze... – s ettől az étvágya is elment. Ami maradt a kenyérből, visszacsomagolta, s lerakta a sofőrülés mellé a táskájára. Az órájára nézett volna, de közben reggelije maradéka – hiába kapott utána – beesett az ülés alá. Kotorászott: por, valami szerszám hideg vasnyeje, na végre – valami megzörrent, de csak egy papírdarab. Aztán a másik kezével keresgélt a túloldalon, míg végre rátalált a reggeli maradékára. Persze összepiszkolódott, így nem tudta, mitévő legyen, hát betette a táskába, majd valahol eldobja, vagy inkább odaadja annak a zsemleszínű kutyának, amelyik mindig itt téblábol a Volán-telep körül.

Ekkor vette észre, hogy még mindig az imént talált papírdarabot gyűrögeti. Széthajtotta a volánon; elszíntelenedett írással ez állt rajta: kenyér, tej, fogkrém, s valami, amit az idő már teljesen kifakított. Alatta egy vonás, s még lejjebb: 6-ra itthon vagyok! A felesége írása; a megszámlálhatatlan kis üzenőpapírok egyike – ha ezeket egymásra tornyozta volna az elmúlt negyven év során, már a busz padlójától a tetejéig érne, sőt... Negyven év – az isten fáját – csapott a kormányra: Negyven év házasság, negyven a volán mögött. Na majd holnaptól... és órájára nézett rosszkedvűen: 4.20.

Már igazán jöhetne valaki – soha nem szeretett üres busszal indulni – igaz, ezen a hajnali járaton alig vannak utasok, néha egy-egy másnapos egyetemista, vagy a belvárosból egy átmulatott éjszaka után itt kikötő nyakkendős – jó hírük van az itteni kocsmáknak. Újabban egy fiatalasszony is, akinek a korai keléstől pókhálós a tekintete; és persze, az öreg; aki, mióta Kovács a hajnali járatot vezette, minden reggel pontosan öt perccel indulás előtt feltűnt az utcasarkon, majd három apró koppintással jelzett a busz oldalán. Ezt akkor is megtette, ha Kovács – látva, hogy közeledik – kinyitotta az ajtót. Bogaras, biztosan agglegény. Vagy elvált – gondolta.

– Jó reggelt – köszönt ilyenkor, Kovács viszonzta, mire a másik körülményesen előkereste a bérletét. Többször legyintett: – Hagyja – de az öreg nem állt el a megszokott mozdulatsortól, s ebbe aztán Kovács is beletörődött. Végülis, szabály – s tudta: a másik vasúti ember: egyszer kezelte is jegyét a vonaton. Aztán az öreg – rossz – valószínűleg visszeres – lábbal hátravonult a kocsi közepéig, s leült. Mindig ugyanarra a helyre. Ölébe vette a táskáját – pedig a mellette lévő hely is üres volt, ahogy az egész busz – s a tetejére tornyozta barna bőrkalapját, azt az egyet, amit immár húsz éve viselt. 4.30-kor megnézte az óráját, s bólintott. Ilyenkor elindultak. Megszokták egymást.

Öt perc múlva fél – nézte óráját –, s még senki. Az öreg ilyenkor szokott befordulni a sarkon. Körös-körül alvó házak. – Hogy lehet ilyen sokáig aludni? Igaz, – visszaemlékszik – mennyire bosszantotta, s hánszor szóvá tette, hogy annak idején rásózták ezt a hajnali járatot. Aztán az évek során a bosszúság mormogássá halkult benne, olyannyira, hogy amikor néhány éve a főnök el akarta venni tőle – korára való tekintettel – magamagát is meglepte saját válasza: – Pont most, vénségemre, amikor úgysem tudok aludni – s azóta évről-évre egyre jobban kellett védelmeznie a megszüntetéstől ezt a kihasználatlan járatot.

– Nem kifizetődő, Kovács bácsi, van úgy, hogy egyetlen jegyet sem ad el – tárta szét karját a főnök.

– Igaz – pirult bele a jövőendő füllentésbe –, de van néhány bérletes.

– Mennyi?

– Hát, úgy öt-tíz.

– Az kevés!

– De azok az emberek hogyan jutnak majd munkába?

– Na jó, de most, utoljára – mosolyodott el kényszeredetten a főnök, s Kovács tudta, hogy ez a kis siker csupán korának, no meg az évek alatt ráakódott tekintélynek köszönhető. – Legalább még az idén az a néhány ember bejutott a munkahelyére. Ma utoljára. Tegnap, az igazgatóiban hiába kérlette a főnököt, az hajthatatlan maradt. – Értse meg, nekem is van felettesem, meg aztán most már kire is osztanám ezt a járatot? – Hát persze, érthető, eddig is szép volt tőle – ra-ci-o-na-li-zálás szótagolta magában az idegen hangzású szót. – De vajon az a két ember is észszerűnek fogja tartani a megszüntetést? A fiatalasszony, meg az öreg.

Tényleg – nézett az órájára – már régen itt kellene lenniük, a mutató éppen most ért a 30-asra. A kis, fésületlen nő mindig az utolsó pillanatban érkezett, félig futva, félig aludva. De a másik... Csak nincs valami baj?... Ekkor döbönt vissza a gondolattól, hogy neki kell közölnie a rossz hírt az öreggel, meg persze a többi utassal is. De hát – vallotta be – a többiek annyira nem számítanak. Még talán az asszonyka... Ő fiatal, csak megoldja valahogy, de az öreg a sántikáló járásával hogyan jut le a vasútállomásra, a város túlfelére. És csak most jött igazán tisztába azzal, hogy hosszú idő óta a járatot leginkább ömiatta féltette. És most már semmit sem tehetett.

– A Krisztusát! – nézett a mutatókra. – Két perce el kellett volna indulnom! Pont az utolsó járatral késsem el? De hát még nincs itt a két utasom – gyözködte magát, s lám, az ellentétes oldalon fel is tűnt futva a kis borzos nő. Ásítózva lecsapta magát az első ülésre, s még valami köszönésfélét is mormogott. De az öreg még sehol sem volt. Kovács egyvégtében az utcasarkot figyelte, elébb enyhe szorongással, majd

egyre erősödő riadalommal. Annyira belefeledkezett a várakozásba, hogy végül utasának kellett visszatérítenie kötelességéhez.

– Várunk még valakit, főnök? – nézegette karóráját a fiatalasszony – lekésem a siktát.

– Ha pontosan indulok, le is késte volna – mordult Kovács.

– Na, jó, de most mi van?

– Az öreg – magyarázta –, aki szokott jönni... Most nem jött.

– Miféle öreg?

– Hát, akivel együtt utazik ilyenkor.

– Mit tudom én, van is nekem érkezésem ilyenekre, 'sze szinte alszom. Majd jön a következővel, vagy mit tudom én... Menjünk má'!

Kovács végül is igazat adott neki. Végére nem az ő dolga, s öt perce el kellett volna indulni. Gázt adott. Nyikorogva megindult a kocsí – benne mintha minden szétesne belülről –; szólt is többször a szerelőknek, de azok csak legyintettek.

– És mintha a fék sem fogna jól.

– Ugyan Kovács bácsi, nem olyan gyors ez, hogy balesetet okozzon, meg, na, egy kicsit akad, és akkor? Konstruktív hiba – nevettek.

– A pontosság... – próbálkozott volna Kovács, de valahogy nem, mert megszólalni, talán meg sem értették volna. Még a végén kap maga alá egy új buszt, úgymint azt suttogják, csak a főnök kegyéből használhatja ezt az öreg járgányt, mert a főnök jó ember, és tudja, hogy ő mennyire ragaszkodik ehhez az ócskavashoz. Vagy nem mernek rábízni egy új kocsit? Ez eddig eszébe sem jutott, s most már úgymint mindegy.

Jönnek a megálló sorban, errefelé már szoktak felszállni, de sehol egy lélek. – Nem akaródzott ma felkelni az embereknek? – már arra is gondolt, hogy hátha elnézte a naptárt, aztán eszébe jutott a fiatalasszony hátul, s nevetett magában – mi meg nem fordul az ember fejében. December: influenzajárvány. De mi lett az öreggel? Egyetlen alkalomra sem emlékezett, hogy nélküle indult volna az elmúlt húsz évben.

Csak az utolsó pillanatban észlelte a nagytestű kutyát. Későn fékezett. Csikorogás, döccenés, egy elharapott nyüszítés és valaminek a roppanása. Kovács szitkokat morzsolt, míg kikászálódott a volán mögül, sietett volna, de a lába nehezen vitte. Mire a kocsí elé került, a kutya már alig lélegzett, de mintha még lobbant volna valami a tekintetében. – Felismert! Ámbár lehet, hogy az üvegesedő pupilláját látta csillogni Kovács. A zsemleszínű kutya volt, a Volán-telep mögül. Egy kocsí állt meg mellettük:

– Defekt?

– Nem – tárta szét karját. – Nézze!

– Na, ennek kész – s már indított is. Kovács bizonytalanul lépkedett fel a buszra. A szőke nő kérdő tekintetére: – Ennek kész – ismételte az iméntit, mert nem volt ereje új szavakat találni. – Legalább félre kellett volna húznom a tetemet. Késésben vagyok. – Óvatosan kikerülte a kimúlt állatot, és figyelte, amint távolodik tőle. A tetem fejére mintha kalapot rajzolt volna az árnyék – barna bőrkalapot – Kovács úgy látta legalábbis, de persze az üvegre vastagon ráakódott hajnali pára is okozhatta. Holnaptól már nem okoz gondot a fűtés, a buszt is kivonják a forgalomból, ahogy az elhasznált öreg buszvezetőket, s törlik az elnéptelenedett járatokat. – Vajon az emlékeink is lecserélhetőek? – gondolta Kovács, de már közeledett egy

megálló, s ő inkább az útra ügyelt: – elég ennyi baj mára. A szőke nő leszállni készült.

– Holnap ne jöjjön a buszhoz – szólt még utána.

– Miért ne?

– Megszüntetik a járatot.

– Na ne, ilyen hirtelen – kezdett öblösödni a harag az asszonyban. – Az isten rogyassza rátok az eget, akkor én hogy megyek holnaptól dolgozni?

Kovácsnak erre nem volt válasza, de az asszony sem volt kíváncsi rá. – Na, ettől is jól elbúcsúztam – vont mérleget magában.

Aztán a későbbi megállóknban még szálltak fel néhányan, korán munkába igyekvők, s nekik is kötelességszerűen elmondta a járat megszűnését. Tudomásul vették. A végállomáson – a vasútnál – még leszállt az a néhány álomtól kóválygó munkásember. Kovács búcsúzott. Az utasok elmennek, a busz estétől az ócskavas-telepen, a járat törölve. Lassan minden a helyére kerül. Ő is. Még a központban szépen elbúcsúztatják, méltatják. S hiába a tisztelgés, hiába negyven év: menni kell. Holnaptól majd kérdezzetik, hogy – Kovács bácsi, hogy ízlenek az első nyugdíjas-napok? –, s mosolyognak mellé, és ő majd válaszol rá, ahogy ilyenkor szokás, és visszamosolyog. Később már nem kérdeznak, végül – talán – a mosoly is elmarad. De biztosan így van ez jól.

Egy kis, kopott emberre lett figyelmes: kalaposra, furcsa-táskásra, rosszmenésűre – éppen a téren vágott át az állomás felé. Mint hogyha... De nem, ez mintha magasabb lenne, meg talán testesebb is, persze ebben a világításban... Az arcát nem látta. Tekintetével makacsul követte a mind kisebbedő embert, míg az el nem tűnt az állomás kapuja mögött, és a kapu fölött – erre most eszmélt – egy zászló. Talán fekete. Nem lehet... De nem sok ideje volt gondolkodni ezen, a buszt vissza kellett vinni a telepre, hát beindította a motort.

Az első kereszteződésben – már égtek a lámpák – pirosat kapott. Hát akkor nagyjából vége – szusszant egyet –, még egy út vissza, utasok nélkül, de az már rutin – igaz, fél órával korábban is így gondolta, és az a kutya, rajta az a barna... Persze, csak árnyék volt. A reggeli maradékát majd eldobja, illetve van még elég kóbor állat. Meg a furcsa öregember a széteső lépteivel, s a fekete zászló az állomásépületen... Jól látott egyáltalán? – és eszébe jutott, hogy a szeme ma már egyszer cserbenhagyta. – Holnap majd kialhatod magadat – mosolygott kesernyésen. – Ha érdemes még egyáltalán valamire felébredni. A lámpa közben zöldre váltott.

